യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 92

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
അഥ വാതമയീം കൃത്വാ ജഗത്പ്രേക്ഷണകൗതുകാത് .
ധാരണാം ധീരയാ വൃത്ത്യാ വിതതാമഹമാഗതഃ .. 1
സംപന്നോ ഽസ്മ്യനിലോ വല്ലീലലനാലോകലാസകഃ .
കമലോത്പലകുന്ദാദിജാലകാമോദപാലകഃ .. 2
സീകരോത്കരനീഹാരഹേലാഹരണതത്പരഃ .
സുരതശ്രാന്തസർവാങ്ഗസമാഹ്ലാദനതർഷുലഃ .. 3
തൃണഗുല്മലതാവല്ലീദലതാണ്ഡവപണ്ഡിതഃ .
ലതൗഷധിഫലോല്ലാസകുസുമാമോദമണ്ഡിതഃ .. 4
മൃദുർമങ്ഗലകാലേഷു ലലനാലോകലാലകഃ .
ഭീമ ഉത്പാതകാലേഷു പർണവത്പ്രൗഢപർവതഃ .. 5
നന്ദനേ കുന്ദമന്ദാരമകരന്ദരജോരുണഃ .
നരകേ ഽങ്ഗാരസംഭാരഭൂരിനീഹാരഭാസുരഃ .. 6
സാഗരേ സരലാവർതലേഖാനുമിതസർപണഃ .
ദിവി വാരിദസംചാരമൃഷ്ടാമൃഷ്ടേന്ദുദർപണഃ .. 7
നക്ഷത്രക്ഷത്രസൈന്യസ്യ രഥോ രംഹോവിബ്ബൃംഹിതഃ .
ത്രൈലോക്യസിദ്ധസംചാരവിമാനധരണേ ഹിതഃ .. 8
സഹോദര ഇവ ക്ഷിപ്രഗാമിത്വാദസ്യ ചേതസഃ .
അനങ്ഗോ ഽപി സമസ്താങ്ഗഃ സ്പന്ദാനന്ദനചന്ദനഃ .. 9
തുഷാരസീകരാസാരജരാരോമവിജർജരഃ .
ആമോദയൗവനോന്മാദോ മൗനമാർദവശൈശവഃ .. 6.2.92.10
നന്ദനാമോദമധുരോ മധുരോദാരസംസൃതിഃ .
ചാരുചൈത്രരഥോന്മുക്തോ ഹൃതകാന്താരതശ്രമഃ .. 11
ചിരം ഗങ്ഗാതരങ്-ഗാങ്ഗദോലാന്ദോലനസശ്രമഃ .
ശ്രമസ്വരൂപാജ്ഞതയാ നിവാരിതതതശ്രമഃ .. 12
പുഷ്പഭാരാനതാഃ സ്പർശൈർവസന്തവനിതാലതാഃ .
ചിരം ചപലയ+ല്ലോലദലഹസ്താലിലോചനാഃ .. 13
ചിരം ഭുകത്വേന്ദുബിമ്ബാഗ്രം സുപ്താ പൂർണാഭ്രതല്പകേ .
വിധൂയ കമലാനീകമപനീതരതശ്രമഃ .. 14
സമസ്തരജസാമേകോ വ്യോമഗാമീ തുരംഗമഃ .
ആമോദമദമാതങ്ഗസമുല്ലാസമഹാസുഹൃത് .. 15
ധീരേണാപ്യ തഡിച്ഛ്യങ്ഗം പയോദപശുപാലകഃ .
തന്തുഃ സീകരമുക്താനാമരിധർമാ രജോരുജാമ് .. 16
ആകാശകുസുമാമോദഃ സർവശബ്ദസഹോദരഃ .
നാഡീപ്രണാലീസലിലം ഭൂതാങ്ഗോപാങ്ഗവർതകഃ .. 17
മർമകർമകരൈകാത്മാ ഹൃദ്ഗുഹാഗേഹകേസരീ .

നിത്യമേകാന്തപഥികഃ സാരവിജ്ജാതവേദസഃ .. 18
ആമോദരത്നലുണ്ടാകോ വിമാനനഗരാവനിഃ .
ദാഹാന്ധകാരശീതാംശുഃ ശൈത്യേന്ദുക്ഷീരസാഗരഃ .. 19
പ്രാണാപാനകലാരജ്ജ്വാ പ്രാണിനാം യന്ത്രവാഹകഃ .
അരിർമിത്രം ച ദ്വീപാനാം ദ്വീപസംചാരണേ രതഃ .. 6.2.92.20
പുരോഗതോഽപ്യദൃശ്യാത്മാ മനോരാജ്യപുരോപമഃ .
താലവൃന്തതിലേതൈലമാലാനം സ്പന്ദദന്തിനഃ .. 21
ഏകക്ഷണലവേനൈവ ചാലിതാഖിലഭൂധരഃ .
വർണാവലിതരങ്ഗാണാം ഗങ്ഗാവാഹ ഇവൈകകൃത് .. 22
ധൂമാമ്ബുവാഹരജസാം മഹാവർതകൃദമ്ഭസാമ് .
ദ്യുനദീവാഹവാര്യോഘനഭോനീലോത്പലാലികഃ .. 23
ശരീരാവേഷ്ടിതോന്മുക്തപുരാണതൃണചോപനഃ .
സ്പന്ദപദ്മവനാദിത്യഃ ശബ്ദവർഷൈകവാരിദഃ .. 24
വ്യോമകാനനമാതങ്ഗഃ ശരീരഗൃഹഗർഗടഃ .
ധൂലീകദമ്ബവിപിനമാലാലിങ്ഗനനായകഃ .. 25
സ്ത്യാനീകരണസംശോഷധൃതിസ്പന്ദനസൗരഭൈഃ .
സശൈത്യൈഃ കർമഭിഃ ഷഡ്ഭിരലബ്ധക്ഷണ ആക്ഷയമ് .. 26
രസാകർഷണസവ്യഗ്രോ നിത്യം ഭ്രാതേവ തേജസഃ .
ഹരണാദാനകർതൃണാമങ്ഗാനാം വിനിയോഗകൃത് .. 27
ശരീരനഗരേ നാഡീമാർഗൈർഗതിനിരർഗലഃ .
രസഭാണ്ഡേ പരാവർതാദായുർമണിമഹാവണിക് .. 28
ശരീരനഗരീനാശനിർമാണൈകപരായണഃ .
രസകിട്ടകലാധാതുപൃഥക്കരണകോവിദഃ .. 29
പ്രതിസൂക്ഷ്മാണുകം ദേഹേ തതോ ദൃഷ്ടം മയാ ജഗത് .
തത്രേത്ഥം രൂപവാനസ്മി സ്ഫുടമാഭോഗി സുസ്ഥിരമ് .. 6.2.92.30
പരമാണുപ്രതി ത്വത്ര പ്രോഹ്യന്ത ഇവ സർഗകാഃ .
ന ച കിംചിത്കിലോഹ്യന്തേ സ്വാകൃതേ കിമിവോഹ്യതേ .. 31
സചന്ദ്രാർകാനിലാഗ്നീന്ദ്രപദ്മവൈശ്രവണേശ്വരാഃ .
സബ്രഹ്മഹരിഗന്ധർവാ വിദ്യാധരമഹോരഗാഃ .. 32
സസാഗരഗിരിദ്വീപദിഗന്തരമഹാർണവാഃ .
സലോകാന്തരലോകേശക്രിയാകാലകലാക്രമാഃ .. 33
സസ്വർഗഭൂമിപാതാലതതലോകാന്തരാന്തരാഃ .
സഭാവാഭാവവൈധുര്യജരാമരണസംഭ്രമാഃ .. 34
ഏവം നാമ തദാ രാമ ഭൂതപഞ്ചകരൂപിണാ .
മയാ പ്രവിഹൃതം തത്ര ത്രൈലോക്യ-ന-ലി-നോ-ദരേ .. 35
രസഃ പീതോഽനുഭൂതശ്ച ക്ഷ്മാജലാനിലതേജസാമ് .
മൂലജാലേന വൃക്ഷാണാം പ്രാണിനാം വസതാ മയാ .. 36
രസായനഘനാങ്ഗേഷു ചന്ദനദ്രവശോഭിഷു .
ലുഠിതം ചന്ദ്രബിമ്ബേഷു തുഷാരശയനേഷ്വിവ .. 37
സർവർതുവനജാലേഷു നാനാമോദാനി ദിക്ഷ്വലമ് .

ഭുക്താനി പുഷ്പജാലാനി പ്രോച്ഛിഷ്ടം ദദതാ്ലയേ .. 38
തതോന്നതാസു മൃദ്വീഷു സ്വാസ്തീർണാസ്വമ്ബരാജിരേ .
സുപ്തം ശുഭ്രാഭ്രമാലാസു നവനീതസ്ഥലീഷ്വിവ .. 39
സുമനഃപത്രമൃദുഷു നീലലക്ഷ്മീവിലാസിഷു .
സുരസിദ്ധാങ്ഗനാങ്ഗേഷു ദൂരാസ്തസ്മരവാസനമ് .. 6.2.92.40
കൃതഃ കുമുദകഹ്രാരകമലേ നലിനീവനേ .
കോമലഃ കലഹംസീഭിർലീലാകലകലാരവഃ .. 41
സരത്സരിച്ഛിരാസാരാ മൂലഭൂമണ്ഡലാന്വിതാഃ .
അങ്ഗൈരൂഢാഃ സ്ഫുരദ്ഭൂതാ ലോമാലയ ഇവാദ്രയഃ .. 42
ഖാദ്രയഃ പ്രഥിതാ ദീർഘസരിത്സൂത്രൈഃ സമുദ്രകൈഃ .
ആദർശൈരിവ വിശ്രാന്തമങ്ഗേഷു പ്രതിബിമ്ബിഭിഃ .. 43
ഭൂതസർഗേണ വിശ്രാന്തം സിദ്ധവിദ്യാധരാദിനാ .
മദ്ദേഹേ ചേതിതേനേവ മക്ഷികായൗകരൂപിണാ .. 44
മത്പ്രസാദേന മുദിതൈർലബ്ധമർകാദിഭിർവപുഃ .
കൃഷ്ണരക്തസിതാപീതഹരിതൈർഹരിതൈരിവ .. 45
സമുദ്രമുദ്രയാ സപ്തദ്വീപസപ്താത്മരൂപയാ .
സംസ്ഥയാ സ്ഥാപിതാ ഭൂമിഃ പ്രകോഷ്ഠേ വലയോപമാ .. 46
വിദ്യാധരപുരന്ധ്രീണാം പരാമൃഷ്ടാങ്ഗയഷ്ടിനാ .
അദൃഷ്ടേനൈവ വിഹിതഃ പുലകോല്ലാസ ആത്മനാ .. 47
സരിച്ഛിരാമലസ്ഫാരരസാനി സുഷിരാണി ച .
ജഗന്ത്യേവാസ്ഥിജാലാനി മമാസൻസംസ്ഥിതാനി ച .. 48
അസംഖ്യൈർവ്യോമമാതങ്ഗൈശ്ചന്ദ്രാർകചലചാമരൈഃ .
ഉദുമ്ബരാന്തർമശകൈരിവ മദ്ധ്യദയേ സ്ഥിതമ് .. 49
സർവപാതാലപാദേന ഭൂതലോദരധാരിണാ .
സ്വമൂർധ്നാപി തദാ രാമ ന ത്യക്താഥ പരാണുതാ .. 6.2.92.50
ദിക്ഷു സർവാസു സർവത്ര സർവദാ സർവകാരിണാ .
സർവാത്മനാപ്യസർവേണ ശൂന്യരൂപേണ സംസ്ഥിതമ് .. 51
കിംചിത്ത്വേ സദകിംചിത്ത്വം സാകൃതിത്വം നിരാകൃതി .
അനുഭൂതം സജാഡ്യം ച ചേതനത്വമലം മയാ .. 52
മൈനാകമുഗ്ധപീനസ്യ സാഗരസ്യാവനിം പ്രതി .
സന്തി സർഗസഹസ്രാണി സ്ഥാണുഭൂതാന്യഥോ മയാ .. 53
ജഗന്ത്യങ്ഗേ മയോഢാനി ഗൂഢാനി പ്രകടാന്യപി .
പ്രതിബിമ്ബപുരാണീവ മുകുരേണാജഡാത്മനാ .. 54
ഏവം ജലാനിലാഗ്നിത്വം ഭൂമിത്വം ഖാത്മനാ മയാ .
കൃതം ചിതേവ സ്വപ്നേഷു ബത മായാവിജൃമ്ഭിതമ് .. 55
അപി തസ്യാമവസ്ഥായാം ജഗന്ത്യാകാശകോശകേ .
മയാ ദൃഷ്ടാന്യസംഖ്യാനി പരമാണുകണം പ്രതി .. 56
പരമാണു പ്രതി വ്യോമ പരമാണു പ്രതി സ്ഥിതമ് .
സർഗവൃന്ദം യഥാ സ്വപ്നേ സ്വപ്നാന്തരയുതം പുരമ് .. 57
സ്വമേ-വാഹമ-ഭൂവംഭൂ/മണ്ഡലം ദ്വീപ-കുണ്ഡലമ് .

സർവാത്മനാപി ന വ്യാപ്തം കിംചനാപി മയാ ക്വചിത് .. 58
സമുത്പാദയതാശേഷം ലതാതരുതൃണാങ്കുരമ് .
ഭൂതലേന രസാഃ കൃഷ്ടാ മയാർഥേനൈവ പുംഭൃതാമ് .. 59
അവ-ദാത-തമേ യുദ്ധ-ബോധകാലമുപേയുഷി .
ജഗ+ല്ലക്ഷാണി തിഷ്ഠന്തി/ ന-തിഷ്ഠ+ന്തി-ച കാനിചിത് ..6.2.92.60
ചിതി യാസ്തു ചമത്കാരം ചമത്കുർവന്തി യസ്ത്വതഃ .
സ്വചമത്കൃതയോ/ന്തസ്ഥാസ്തദേതാഃ സൃഷ്ടിദൃഷ്ടയഃ .. 61
അനുഭൂതം കൃതം കഷ്ടം യാവത്ക്വചന കിംചന .
പരമാർഥചമത്കാരാദൃതേ നേഹോപലഭ്യതേ .. 62
പ്രത്യേകം വിശ്വരൂപാത്മാ സർവകർതാ നിരാമയഃ .
പ്രബുദ്ധഃ ശുദ്ധബോധാത്മാ സർവം ബ്രഹ്മാത്മകം യതഃ .. 63
സർവഃ സർവത്ര സർവാത്മാ സർവഗഃ സർവസംശ്രയഃ .
ഏതത്പ്രബുദ്ധവിഷയമപ്രബുദ്ധം ന വേദ്മ്യഹമ് .. 64

ആകാശകോശവിശദാത്മനി ചിത്സ്വരൂപേ
യേയം സദാ കചതി സർഗപരമ്പരേതി .
സാന്തസ്തദേവ കില താപ ഇവാന്തരൂഷ്മാ
ഭേദോപലമ്ഭ ഇതി നാസ്തി സദസ്ത്യനന്തമ് 65

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ പരമാർഥ-സർഗയോരൈ+ക്യ+പ്രതിപാദനം
നാമ+ ദ്വി/നവതി-തമഃ സർഗഃ..92..
ഓം
CHECKED BY GURU P.R.IYER
24.12.2023